

Diversitatea uitată a României

ISTORIE, PATRIMONIU, MEMORIE

Simpozion internațional

Iași, Muzeul Unirii

Târgu-Neamț, Sala de Consiliu a Primăriei

23-26 octombrie 2014

Organizatori: Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Iași, Asociația „Orbis Tertius /A Treia Lume” (București), Institutul de Studii și Cercetări Simbolice (Iași), Asociația „Lumina Moldovei” (Târgu-Neamț), Asociația „Al. I. Cuza” (Iași), Complexul Muzeal Moldova

Parteneri: Asociația „Maria” (Țibănești), Fundația Pro Patrimonio (București)

România de astăzi este rezultatul unor procese istorice îndelungate și complexe care au pus în contact, au transformat, agregat, transfigurat și sintetizat experiențele și imaginările unor populații eterogene în timp și spațiu, determinările unei periferii imperiale/civilizaționale multiple, contingentele, influențele și (im)posibilitățile unor geografii politice, economice, sociale, culturale, spirituale, simbolice.

Această istorie fascinantă, pe care orice rescriere partizană o face de neînțeles și pînă la urmă de necitit (astfel că publicul se îndreaptă spre versiunile ei mutante: vulgata megalomană și corolarul ei, lamentația autostigmatizantă, fantezmele unicității, elecțiunii și omogenității, teoria conspirației etc.), este întîi de toate una a diversității. Cu alte cuvinte, a unei bogății umane prețioase și perpetuu schimbătoare, ale cărei elemente constitutive s-au împletit în durată lungă -- armonios, indiferent, conflictual --, au co-evoluat. Niciuna din comunitățile interactive de pe acest vast teritoriu -- la rîndul lor eterogene (social, economic, chiar confesional, lingvistic etc.), dincolo de trăsăturile comune -- nu poate fi înțeleasă exclusiv în termenii săi specifici, ori numai prin raportarea fiecărei specificități la universalitate (așa cum s-a procedat secole de-a rîndul în discuția despre specificul național românesc). Relația dintre local și universal (în unele modele identitare colective: transcendentă; în vocabularul de azi: global) nu e doar verticală, ci implică în plan orizontal interacțiunile cu localul și universalul Celuilalt. Ale tuturor celorlalți. Nu putem fi noi înșine decît în raport cu alții. Nu ne putem defini viitorul dacă nu ne înțelegem prezentul în orizontul trecutului -- *așa cum a fost cu adevărat*.

Acest imperativ categoric al cercetării trecutului, formulat de Ranke într-un anumit context (idealism german, organicism, conservatorism) nu mai înseamnă astăzi, după aproape două secole, că tot ceea ce a fost se poate *reconstrui* în discurs (istoriografia fiind astfel, cu formula lui Hayden White, o sinecdocă a istoriei), fie cum a fost cu adevărat, fie cum a fost în esență (Ranke era totuși ambivalent). Între timp, înțelegem și acceptăm că fiecare generație, oricît de riguros, cuprinzător și critic ar continua cercetarea trecutului, *construiește*

interpretări istorice plurale și fluide. Plurale și fluide, însă nu infinit variabile, nu la fel de valide, nu echivalente ontologic și epistemologic.

Simpozionul examinează interdisciplinar, intercultural și critic diversitatea trecută a României, concentrându-se pe trei axe empirice și conceptuale: istorie, patrimoniu, memorie. Specialiști care au contribuit mult la bibliografia temelor în discuție, lucrând uneori în aceleași proiecte și instituții, își prezintă public rezultatele cercetării, le supun dezbaterii critice și contribuie la un volum colectiv în două versiuni (română, engleză). Simpozionul este pandantul conferinței “Specificul național. Perspective istorice și critice” (Sinaia, Domeniul Regal, 30 noiembrie-1 Decembrie 2013), care duce și ea la un volum colectiv, actualmente în pregătire.

Înscriind simpozionul într-o prestigioasă tradiție intelectuală și civică, prima sesiune îl va avea în centru pe Alexandru Zub, una din marile figuri ale acestei tradiții, care împlinește 80 de ani pe 12 octombrie. Pentru a discuta un caz particular relevant, în chiar spațiul său de urgență, participanții se vor deplasa la Târgu-Neamț și în împrejurimi pentru o reuniune dedicată vieții și operei lui Moshe Idel, precum și pentru vizitarea unor obiective de patrimoniu. Lucrările simpozionului debutează cu vernisajul expoziției “Batem fierul la conac! 2014”, care documentează a opta ediție a unei originale manifestări dedicate patrimoniului național, organizată de Asociația „Maria” și Fundația Pro Patrimonio.

Joi, 23 octombrie

17:00 Vernisajul expoziției “Batem fierul la conac! 2014”

18:00-19:30 Sesiunea I

Moderator: Sorin Antohi

Alexandru Zub, *Sub semnul diversității: istorie și memorie în România*

Florin Cîntic, *Uitarea ca vulnerabilitate a reconstrucției istorice*

19:30 Recepție

Vineri, 24 octombrie

9:00-11:00 Sesiunea a II-a

Moderator: Viorel Achim

Augustin Ioan, *Celelalte arhitecturi românești: diversitate și discurs oficial*

Călin Cotoi, *Social și național în România: o istorie conceptuală (de la anarhiști la demografi, igieniști și sociologi)*

Andrei Cușco, *Diversitatea umană a unei periferii disputate: “moșteniri imperiale”, construcție națională și multi-etnicitate în Basarabia / Republica Moldova*

11:00-11:30 Pauză de cafea

11:30-13:00 Sesiunea a III-a

Moderator: Călin Cotoi

Dietmar Müller, *Între integrare și emigrare. Procesele de construcție identitară ale sașilor transilvăneni în secolele XIX și XX*

Viorel Achim, *Între integrare și discriminare: rromii ca paradigmă*

13:00-14:30 Pauză de prânz

14:30-16:30 Sesiunea a IV-a

Moderator: Florin Cîntic

Victor Neumann, *Tradiții multiculturale: Banatul ca paradigmă*

Kinga Koretta Sata, *Variante ale autodefiniției colective: ideologii minorității maghiare din Transilvania interbelică*

Zoltán Pálffy, *Majoritate și minoritate între naționalizare și modernizare: universitatea clujeană în perioada interbelică*

16:30-17:00 Pauză de cafea

17:00-18:30 Sesiunea a V-a

Moderator: Augustin Ioan

Marcel Tolcea, *Masoneria românească: aspecte imagologice*

Andrei Hoișie, *Diversitatea între imperiu și stat național: Bucovina ca paradigmă*

18:30-19:00 Pauză de cafea

19:00-20:30 Sesiunea a VI-a

Moderator: Victor Neumann

Moshe Idel, *Hasidism, isihasm, șamanism: contacte, influențe, transferuri*

Sorin Antohi, *Diversitatea României: cadrul conceptual al unei noi memorii naționale*

20:30 Cină

Sâmbătă, 25 octombrie

9:00-11:00 Deplasare la Târgu-Neamț

11:30-14:00 Simpozion « Luminile Cetății » : Moshe Idel : Origini și orizonturi

Moderator : Alexandru Dan Ciochină

Sorin Antohi, *Viața și opera lui Moshe Idel: o introducere sintetică*

Marcel Tolcea, *Moshe Idel și un auto-palimpsest numit Eliade*

Silviu Stern, *Moshe Idel, fiu al orașului Târgu-Neamț*

Victor Neumann, *Moshe Idel și cultura evreiască din România*

Moshe Idel, *De la hasidism la isihasm și înapoi: intuiții, amintiri, descoperiri*

14:00-15:00 Prânz

15:00-19:30 Vizită la obiective de patrimoniu din județul Neamț

19:30 Cină

Duminică, 26 octombrie

9:00-10:30 Transfer la Iași

10:30-14:00 Vizită la obiective de patrimoniu din Municipiul Iași

Plecări

Participanți

--Viorel Achim, Cercetător, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București.

--Sorin Antohi, Istoric al ideilor, scriitor, Asociația „Orbis Tertius / A Treia Lume”, București.

--Alexandru Dan Ciochină, Profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie “Gr. T. Popa”, Iași.

--Florin Cîntic, Director, Arhivele Statului, Iași; Profesor asociat, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași.

--Călin Cotoi, Conferențiar, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

--Andrei Cușco, Lector, Universitatea de Stat, Chișinău; Cercetător, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași.

--Andrei Hoișie, Profesor, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași; Director, Editura Universității „Al. I. Cuza”.

--Moshe Idel, Profesor emerit, Universitatea Ebraică, Ierusalim; cercetător principal, Institutul Shalom Hartman, Ierusalim.

--Augustin Ioan, Profesor, Universitatea de Arhitectură și Urbanism “Ion Mincu”, București.

--Dietmar Müller, Cercetător, Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (GWZO), Universitatea din Leipzig.

--Victor Neumann, Profesor, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest, Timișoara; Director, Muzeul de Artă Timișoara

--Zoltán Pálffy, Lector, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj

--Kinga Koretta Sata, Lector, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj

--Silviu Stern, Inginer, Director al Agenției Allianz Țiriac Asigurări, Târgu-Neamț

--Marcel Tolcea, Profesor, Facultatea de Filosofie, Științe Politice și ale Comunicării, Universitatea de Vest, Timișoara

--Alexandru Zub, Profesor emerit, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași; Membru al Academiei Române